

משפטים

גליון 44 | תשפ"א

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבהן
קרק שליט"א
עידה"ק טבריה ת"י

פני הפרשה

ושמתי לך מקום אשר יגוס שמה

והשביעת תשמטנה ונטשתה

וגבי ערי מקלט מצינו (במדבר ל"ה, כ"ה) שהרוצח בשוגג צריך לגלות לערי מקלט עד 'מות הכהן גדול', ולכאורה יש להבין מה שייכותו של הכה"ג לשגגת הרציחה, וברש"י (שם) מביא: "שהיה לו להתפלל שלא תצא תקלה מתחת ידו", ועדיין יש להבין וכי משום שלא התפלל כדבעי תולים בו שגגת הרציחה, ובמה שונה כה"ג, מכל אחד בישראל שלא התפלל.

אלא נראה הביאור כך, דכתיב בקרא (דברים כ"ז, ה') "לא תניף עליהן ברזל", וברש"י מביא, שלא יונף המקצר על המאריך" "המקצר", הרי הוא הברזל שמקצר חייו של אדם, על 'המאריך', זהו המזבח ועבודתו, שהוא המאריך חייו של אדם.

ולפי זה נראה לבאר דהנה ברוצח במזיד, הפעולה מתייחסת לרוצח שרצח ואין לזה שייכות לכהן גדול כלל, כי אם לאותו רוצח, משא"כ רוצח בשוגג, אין הפעולה מתייחסת לרוצח, כיוון שעשאה בשוגג, ומאחר שנמצא שהונף מקצר על מאריך הרי שתלינן זאת בכה"ג, שעבודתו במזבח שמאריך חייו של אדם, היתה אמורה למנוע את אותה הנפת 'המקצר' שקיצר חייו של אותו אדם.

ואולי יש לרמז כן בלשון הפסוק, שנקט לשון 'הגרזן' כמה פעמים, ולכאורה מה שייכות דווקא לגרזן, והלא בכל מה שיכה הרוצח בשוגג חייב גלות, אלא לרמז עניין 'הברזל' שהונף כאן והוא מקצר חייו של אדם, ונגרם ע"י פגם כלשהוא ב'מאריך' היינו עבודת המזבח, שהעובד עבודת המזבח לא התפלל כראוי, וכמשנ"ת.

ואילו בפרשת בהר (ויקרא כ"ה, ד') מצינו שינוי לשון, דהתם כתיב ו'בשנה השביעית' שבת שבתון יהיה לארץ, ומ"ש דבפרשתינו לא כתיב 'שנה השביעית'. ובפרשת בהר מדייק הכתוב ב'שנה השביעית'.

והחילוק נראה, דכאן בפרשה, אין מדובר על איסור עבודה בשדה בשנת השמיטה, כי אם על הפקר הפירות, ומשום כך אין זה תלוי ב'שנה השביעית', כי אם ב'פירות שביעית', דהרי פירות שביעית גם בשנה השמינית הרי הם בקדושתם. משא"כ התם בפרשת בהר, מיירי באיסור עבודה בשביעית, וזה באמת תליא ב'שנה השביעית' דהיינו זמן שנה שביעית.

ועל אף דר"ע ס"ל, דיש איסור לעבוד בשנה השמינית בפירות שביעית, אנו קיי"ל כדברי התורת כהנים דאין בזה איסור כלל, ואפי' לשי' ר"ע עיקר האיסור הוא בשנה השביעית, ויש דין תוספת שביעית בשנה השמינית, משא"כ בקדושת פירות שביעית אין כל שייכות לשנה, ודו"ק.

ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה
ונשמע

ידועה הגמ' במסכת שבת (פ"ח ע"ב) ההוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתא, ויתבה אצבעתא ידידיה תותי כרעא, וקא מייץ בהו וקא מבען אצבעתיה דמא, (דרבא מתוך שקיעותו בתורה, לא הרגיש שמכה באצבעו עד כדי זיבת דם,) א"ל עמא פזיזא דקדמיתו פומיכו לאודניכו, אכתי בפחזותייכו קיימיתו, ברישא איבעי' לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו. (שהקדמתם

שפה לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו
כי תראה חמור שנאך ... וחדלת

מעזב לו עזב תעזב עמו

כפיית יצרו בצדקה ובפריקה

וטעינה

בגמ' ב"מ (ל"ג ע"א) מבואר דטעינת 'שונא' קודמת לפריקת 'חבירו' אע"ג דאיכא צעב"ח, כיוון דילפי' מסברא דכופה את יצרו עדיף טפי.

ויל"ע דגבי מצוות צדקה מצינו דין הקרוב קרוב קודם, ואמאי לא

המשך בעמוד הבא

התורה, חז"ל הקדושים, כי אם שורש הקלקול נובע מחמת עצלות ורפיון בעסק התורה ועמלה, וממילא כשנתקל צדוקי ברבא העמל בתורה עד שנובע לו דם מראשי אצבעותיו הרי יוצא מדעתו ומבוזה במילי דביזיון.

וזהו לימוד גדול לדורות, שכל הפורש מעמל ועסק התורה, הרי מקרב את עצמו לקליפת הצדוקים שבזים לעמל התורה, ואינם מאמינים בה ובשכר לעוה"ב, ולהיפך העמל בתורה בכל כוחותיו, הרי מדבק עצמו בחז"ל מוסרי התורה בכל דור ודור, ובשכר הצפון לצדיקים לעת"ל.

מדור זה נדבת ידידנו הנעלה, מזכה הרבים, אשר שם אזנו כאפרכסת, לשמוע תורתו של רבינו, כמוהר"ר דוד שדה שיחי, לעילוי נשמת אמו הצדקנית מרת דינה בת אסתר ע"ה.

"ואם אתה עושה כן 'אשריך וטוב לך' - רבינו מסגף עצמו באכילה עוד מימי בחרותו

שח תלמידו ומקורבו של רבינו, הגאון רבי דוד שמאי שליט"א, ראש כולל "שערי רחמים", ומרבני שיכון ג', ששמע מאדם נאמן שסיפר, שבתקופת לימודו של רבינו בישיבת 'קול תורה', שם לב אחד מבחורי הישיבה, שרבינו אינו יורד כלל ל'חדר האוכל' לסעודת הצהריים, אלא נשאר בבית המדרש וממשיך להגות בלימודו, ריחם אותו בחור על רבינו, ומאותו יום מידי צהריים היה מכין מנת אוכל, ומניחה על אדן החלון סמוך למקום מושבו של רבינו, וכך נהג תקופה ארוכה. מה רבה היתה הפתעתו שיום אחד ראה את אחד מקבצני השכונה, ניגש באופן טבעי לחלון, ולקח לעצמו את מנת הצהריים שהכין עבור רבינו, כשניסה אותו בחור למנעו מכך, ענה לו אותו קבצן מה רצונך ממני? כך הנני נוהג כבר תקופה ארוכה.

סיפר הבה"ח מרדכי שלוש שיחי' שפע"א אמר לו רבינו, כשאוכלים חטיף 'במבה', צריכים להיזהר, ולאכול מיד אחרי הברכה, שנים או שלושה חתיכות, מאחר ובחתיכה הראשונה לא מרגישים טעם החטיף כלל, וצריכים להרגיש הטעם כשמברכים עליו. ולא תפס רבינו כלל שהוא שונה מכולם, ורק הוא בגודל פרישותו אינו מרגיש טעם המאכל. (א.ה. ואכן ניכר, כשרבינו אוכל מאכל כלשהוא, מקפיד לברך על שיעור גדול כ'מלא פיו', ולא עמדנו על טעמו של דבר, (הלא רבינו מעולם אינו אוכל כי אם מעט מזעיר ולא יותר), עד שאתא לידינו מעשה זה ונתבאר לנו טעמו).

מדור זה נדבת ידידנו הנעלה, מקורבו של רבינו, רודף צדקה וחסד, ועומד לימין אביון,

אשר זוכה להכניס אלפי ילדי ישראל בבריתו של אברהם אבינו

כמוה"ר רבי נפתלי הערצל שליט"א בן חיה לרפו"ש

והצלחה בכל מעשי ידיו ובבריתות

ולזכות אשתו פיגא בת רעכיל גאלדא לבנים בריאים ושלמים אכ"ר.

**דעת
חכמה ומוסר**

שפה לנאמנים - המשך

מחייבין לתת צדקה למי שאינו קרוב בכדי לכופ את יצרו. דהא וודאי מעדיף בעצמו לתת צדקה לקרובו.

ולכאורה יש לחלק בפשיטות דכשיש לו 'שונא', וחבירו, וודאי דאיכא כפיית היצר בזה, משא"כ בקרוב, דמעדיף לתת לקרובו, בזה לא שייך כפיית יצרו. על מה שיש לו עדיפות, וכפיית שייך רק היכא שיש לו שונא ממש, ואז ע"י טעינתו כופה את יצרו.

אמנם יש לעיין היכא דאיכא תרי, או שונא שלא כדין, או קרוב למי מחוייב לתת 'צדקה' אי מחוייב לתת לשונא בכדי לכופ את יצרו כדמצינו בפריקה וטעינה.

ורצה רבינו לחלק, דבפריקה וטעינה, השאלה היא מי קודם בדיני קדימה, משא"כ בצדקה מיירי שיש לו שיעור כדי נתינה לאביון אחד, ולא תימצי לומר דיותר על נתינה לקרובו שזה הידור המצוות צדקה, משום לכופ את יצרו.

ויש עוד לחלק, דבצדקה הוי חד שם מצווה 'מצוות צדקה', וע"כ אי נימא דלכופ את יצרו עדיף הרי שיקיים מצוות צדקה בלא

הידור דהרי באמת קרובו עדיף, וזה לא אמרינן משום כפיית יצרו להחליש הידור המצווה,

משא"כ בפריקה וטעינה דתרי מצוות נינהו 'פריקה' וטעינה', אמרינן ליה דיקיים מצוות טעינה בשלימות, כיוון דכופה בזה את יצרו.

ונפק"מ בין שני החילוקים היכא דאין יכול לקיים שניהם גם פריקה וגם טעינה, אי שייך בזה גם לכופ את יצרו.

(א.ה. בשבוע זה כתבנו בעניין אחר וכשהגשנו קמיה רבינו להגהה, לא היה ניחא ליה מאותה סברא שכתב, וע"כ כתב לנו בכי"ק חילוק זה דפריקה וטעינה).

לשאלת רבים: בכל ענייני הגדה של פסח

"שפתי כהן" חידושי רבינו על סדר ההגדה

ערוכים בטוב טעם ודעת יש לפנות לטלפון

הנ"ל בלבד: 0527-660-975

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק מאג'א צ"ל

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן צ"ל

מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס צ"ל

